

UJSÁG

n Kisgazda Párt központi lapja

István — Felelős szerkesztő: Katona Jenő

Illítási rendelet

n citrom érkezett

Felavatták a Lánchidat

Vasárnap hajnalban, mikor még aludt a város, valaki hozzáért az éghoz és felhasította szürke drapériáját. A hasítás nyomán megremegett a mennyboltozat s az esőfelhők lomhán úszni kezdtek kelet és észak felé. Sietve égi dzsinnek jelentek meg az égboltozaton, serény kezekkel hajtogatni kezdték a felhők fekete rongyait és kibontották valami kéket és sejtelmeset. S reggel, mikor az első álmos arcok, kócos fejek megjelentek az ablakokban, az emberekben legbelül felébredt egy jószagú, meleg hang, „nini, kisfittolt a nap”.

Igy ébredtünk 1949 november 20-án.

S most ez égi dzsinnek segítségével ügessünk vissza a régmúlt időkbe s a régmúlt idő egyetlen reggelére: 1849 november 20. Mert akkor avatták fel az első Lánchidat. Az ég szürke, lassan suhog az őszi eső. Az utcák kihaltak, az emberek fülében még visszhangzanak a sortűzek. Világos után. Arad után. A nemzet gyászban áll.

S a hulló esőben, a nagy csendben valaki rálép a hídra. Elsőnek. Haynau, a bresciai hiéna. S ahogy állunk a száz esztendő utáni napfény meleg záporában, hirtelen végigsuhan bennünk egy évszázad komoran és súlyosan: elsőnek Haynau lépett a hídra, a hóhér, utolsónak 1945 január 18-án éjszaka az utolsó áldozatok; hadbakergetett maroknyi magyar honvéd, akik alatt egy német kezenyomán felrobbant Széchenyi álma.

Ezer ember. Ötezer ember. Tízezer ember, majd újabb tízezrek. Leng a magyar szabadság s a világszabadság vörös lobogója. Vajjon látja Széchenyi ezt a délelőt a nagycenki sír vak mélységéből? Látja Táncsics?

Petőfi, valahol egy besüppedt és láthatatlan sírhalom alól?

Kis szél kerekedik és Buda felől ürm-fű lágy illatát hozza. Két képet látok. S a két kép üzen:

Szemben velünk valami, ami örökre elmúlt. A Sándor-grófok palotája, amelynek átlótt tűzfala úgy remeg a várdombon, mint tépelt, fekete csipke. A „királyi palota” füstmarta falai közt gazdátlan szél bujdosol és a két épület előtt karddal csőrében, kitárt szárnyakkal a turulmadár.

S e füstárgta falakkal szembenéz a jövő. A jövő itt áll, a pesti parton, a hídfő tribünjén, a miniszterek mögött. Nem kócsagtollas urak állnak ott, lila mentékben, kezüket faragott kardfejek markolatán tartva. A híd munkások állnak ott; hegesztők, mérnökök, útbarkolók, szegecselők. Szomszédom a fülembé súgja: „Vajjon hol laktak száz éve az akkori hídépítők?” Mert most a Ritz alagsorában laktak, a meghívott özdi és diósgyőri vasmunkások pedig, akik az új Lánchíd vaszerkezetét készítették, a Gellért-nagyszállóban. Egy nyugati újságíró franciául kérdi: „Mit mond a megafon?” Azt mondja, feleljük, hogy éljen Szabó Sándor... éljen Palotás László... éljen Bencze Miklós. „Qui ca?” — kezében ceruza, notesz. Az egyik mérnök, mondjuk, a másik szerelő, a harmadik az első és felső áldványok építésénél végzett kiváló munkát. A szeme nem mozdul, csak néz. Bennünk piroslik valami. Az órára nézek: tíz óra tíz perc. Ebben a pillanatban értettem meg a legmélyebben, mi a különbség közöttük és köztünk.

A nap bársonya simogat, kicsiny szél futkározik. Megyünk, megyünk a hídon át. Apák magasra tartják pöttömnyi gyermekeiket. Öreg aszo-

nyok szemét átszővi valami meleg nedvesség. Hajó dudál, sirályok röpöködnék, kopognak a léptek az új híd kövezetén: s mindebbe belevegüül a sok „jaj, de szép”, a sok „nézd csak az ivlámpákat”, belevegüül a szívek hullámozása, a szemek fénye, a gyerekek ámuló arca, öreg munkások büszkesége, gyerekek kacagása, napfény porzása, az ég kékje, a Duna hömpölygése, az ének és zászlók lengése, kiáltások és indulók szabadságról, szépségről és fiataliságtól; egy lánchoz dülök, elteszem a noteszt, szívom az ízeket és illatokat, a fény melegét és az emberi szavak lángját s arra gondolok, ha egyetlen negyedórára megállíthatnám az időt! Ha megragadhatnám ezt a varázslatos tíz percet! De az idő hömpölyög tovább lassan, lomhán, mint az öreg Duna.

S jött egy perc, amelyhez kevés a magyar szókinés tízezer szava. Ez kimondhatatlan. Ezt csak érezni lehet. Valahogy ennyi volt; néztük a híd acélkékjét, az alagút fehér szemét, a budai hídfő pázsitját, a vörös sódert; a lebontott Lánchíd-kávéház helyén a meghagyott boltokat, a fiatalokat, akik lobogókat lengettek az alagút tetején, felmászunk magunk is oda, állunk az emberáradat fekete gyűrűjében.

Senki sem mondott egy szót sem. Az autók lassan megindultak Pestről Buda felé. Egy kirándulóhajó érte el a hidat, az emberek lengették kalapjaikat. Nagyon fiatalok álltak a vár oromzatán és nagyon öregek. Egy töppedt néni ke hárász-kendőben. Egy öregember vörös erekek átszőtt csipetnyi szemmel.

Álltunk csendben, szemünk nedves lett, s szívünk lassan eltelt a munka néma csodájával.

Ruffy Péter

A hídavatás ünnepe

Nagy-Budapest dolgozói büszke léptekkel, zászlók alatt vonultak mindenfelől vasárnap korán reggel a Roosevelt-tér felé, hogy jelen legyenek az újjáépítés hatalmas alkotásának, a Lánchidnak a felavatásán. Zászlóerdő fogadta a felvonulókat, akik teljesen megtöltötték a hatalmas teret. Tomboló tapssal és éljenzssel fogadják Rákosi Mátyást, a magyar dolgozók nagy vezérét. A díszemlényen foglaltak helyet Dobi Istvánnak, a minisztertanács elnökének vezetésével a kormány tagjai, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának tagjai, a MDP központi vezetőségének képviselői, a honvédség, a tudomány, művészet képviselői. A dísztribün előtt

sorakoztak fel a híd alkatrészeinek gyártásában résztvevő üzemek dolgozóinak küldöttségei.

Fa György hídépítő élmunkás közönlte elsőnek a híd avatására egybegyűlleket és jelentette, hogy a híd munkássága a kitűzött feladatot határidőre teljesítette.

Palotás László, a híd építésének „kiváló munkás” vezetőmérnöke, lépett azután a mikrofon elé és ismertette azokat az újításokat és új módszereket, amelyek lehetővé tették, hogy a híd ilyen rövid idő alatt elkészülhessen.

Bebrits Lajos közlekedésügyi miniszter mondotta az ünnepi beszédet.

határozta azt, hogy 1949 november 20-ra, 100. évfordulójára, porából fel kell lánadnia a hídnak.

— A kész Lánchid annak köszönhető továbbá, hogy a népi demokrácia a kiváló mérnökök és szakképzett munkások ereit adta az újjáépítés szakaszára is, akik a legnagyobb, a leglelkesebb odaadással fogtak hozzá a súlyos munkához. A híd elkészítésénél a magyar technika legnemesebb tradíciói mellett helyet kaptak a modern műszaki gondolatok. Az újjítók részére biztosítva volt a munkánál ott találjuk Széchy Károly mérnököt, a tudóst, a kiváló hídépítő mesterünket, ott találjuk Palotás, Korda, Miklós, Csávolgy, Méhes, Sáros és Fábán mérnököket, Szegedi, Kun, Csurgó, Szakál, Kovács és Bene csoportvezetőket és munkásokat, az élen. A többieket nem kell felsorolni, mert az egész Lánchid-építést élizemnek nyilvánította a Szakszervezeti Tanács. Hála és elismerés a munkáért.

— A Lánchid Budapest történelmi hídja — hangsúlyozta Bebrits miniszter. — Az első Lánchíd 1849-re készült el. Egy évszázaddal ezelőtt, november 20-án ádták át a közforgalomnak. Mily szegény, hogy az első, aki a hídon átvonult, Haynau volt, a bresciai hiéna, a Habsburg császár első hóhérségédje. A reakció akkor letörtte a szabadság... és Magyarország a legsötétebb önkényuralom árnyaj borultak. Ma az újjáépített Lánchid avatásánál letöröljük a gyalázatot.

Bebrits miniszter:

Kemény probléma volt az újjáépítés, de sikerült újjáteremteni a hidat:

— Széchenyi Lánchídját 20 évig építették — mondotta. — 1913-ban erősebbre cserélték ki láncait és pályaszerkezetét. Három évig tartott a hídnak a megfialatítása. 1945 januárjában a német fasiszták és magyar csallósai a többi Duna-híddal együtt felrobbantották a Lánchidat is. Kemény probléma volt az újjáépítés. Idézzük csak vissza emlékezetünkbe, hogyan festett a felrobbantott híd. Százvezrek nézték a főkéletes pusztulás képét: a megtépetten vízbelugó láncsorokat, a pillérek sebeit, amelyeket a lövedékek és kiszakított láncok ütöttek rajtuk.

— A legnagyobb erőfeszítés árán — folytatta —, de mégis sikerült két év alatt újjáteremteni a hidat. Ugyanannyi vasanyag felhasználásával és lényegesen nagyobb teljesítőképességgel. Ez annak volt köszönhető, hogy meg volt erősen, egységesen, cselekvőképesen az újjáépítésének nagy szervezője, lelkes munkájának kiválója, ütemének megszabója, a Kommunista Párt és annak vezére, Rákosi Mátyás. Annak volt köszönhető ez, hogy Gerő Ernő, a hídverő, még mint közlekedési miniszter, két évvel ezelőtt megjelölte a hídépítés problémáinál a leghelyesebb műszaki megoldást, meg-